

Flyktingar från SYRIEN

Den tre år långa konflikten i Syrien hade i oktober 2014 medfört att närmare 9,5 miljoner människor levde som flyktingar. Det motsvarar över 40 procent av landets befolkning innan kriget bröt ut. Över 3 miljoner av dessa flyktingar har fått tillfällig asyl i grannländerna Libanon, Turkiet, Jordanien, Irak och Egypten. Endast cirka femton procent av de syriska flyktingarna lever i flyktingläger. De övriga lever inte i läger utan i städer, samhällen och på landsbygden – ofta under svåra förhållanden och på platser som är svårtillgängliga för de humanitära hjälporganisationerna. Majoriteten av flyktingarna är sunnimuslimska araber men populationen omfattar även etniska och religiösa minoriteter som kurder, druser samt medlemmar av olika kristna och shiitiska muslimska sekter.

Den stora tillströmningen av flyktingar har lett till att asylländerna nu har svårt att ge flyktingarna skydd och hjälp. I ett försök att minska trycket på dessa länder – och göra det möjligt för asylländerna att fortsätta kunna ge flyktingar från kriget i Syrien en fristad – har FN:s flyktingorgan UNHCR sökt efter vidarebosättningsländer som kan ta emot några av flyktingarna. I oktober 2014 har 24 länder, framförallt i Europa och i Amerika, gått med på att ta emot flyktingar från Syrien.

Den här bakgrundsinformation är avsedd att ge de mottagande länderna grundläggande information om syriska flyktingar. En landsprofil ger en kort översikt över Syriens historia, folk och kulturer. Denna profil följs av en översikt över krisen i Syrien och de villkor som flyktingarna möter i de första asylländerna. Översikten tar slutligen upp några av de styrkor och resurser som kvotflyktingarna kan dra nytta av i sina nya samhällen och några av de utmaningar de troligen kommer att ställas inför.

Bakgrundsinformation är främst avsedd för dem som tillhandahåller inledande stöd och hjälp åt nykomlingarna. Informationen kan även vara användbar för andra. Anställda inom den offentliga sektorn – till exempel inom sjukvården, socialtjänsten och myndigheter med ansvar för bostäder – kan använda den för att bättre kunna förstå och hjälpa sina nya klienter. Lärare kan använda den här bakgrundsinformation i utbildningen för att lära studenterna mer om ett folk vars situation de kan ha läst om eller sett på tv. Materialet kan även läsas av personer ur allmänheten som vill få mer information om samhällets nyaste medborgare.

CONTENTS

SYRIA PROFILE	2
Modern History, Government, and Economy	2
Health Care and Education	3
The Land	3
The People	4
Beliefs and Customs	5
CONDITIONS IN FIRST- ASYLUM COUNTRIES	8
IMPLICATIONS FOR RESETTLEMENT	11
SOURCES	14

Ovan: en syrisk flyktingfamilj i Jordanien. Foto: UNHCR.

Syrien – en profil

Nutidshistoria, regering och ekonomi

Syrien var en del av det Osmanska riket under 400 år, från tidigt 1500-tal till tidigt 1900-tal. En period av franskt kolonialstyre (1918–1946) slutade med Syrien blev självständigt. Under de följande 20 åren genomfördes flera militärkupper och landet ingick även under en kort tid en union med Egypten under namnet Förenade arabrepubliken. 1963 tog Baathpartiet makten och skapade en sekulariserad och socialistisk arabregim. Den nya regimen rensade ut oliktankande, förstatligade banker, genomförde en jordreform och delade ut mark till bönder samt gav utbildningssystemet en arabisk prägel.

1970 tog försvarsministern Hafez al-Assad makten och utropade 1971 sig själv till president. Han skapade en lagstiftande församling, introducerade en ny konstitution och manipulerade val för att behålla makten och säkra Baathpartiets dominans. Regeringen knöt nära band med Sovjetunionen, det tidigare östblocket och Iran. De syriska konsumtionsbehoven möttes genom utvecklingen av olika produktionssektorer, bland annat jordbruket, pappers-, tyg-, och plastindustrin. Den högre utbildningen, inklusive den medicinska utbildningen, gavs på arabiska och Syrien tillhörde nu kategorin länder med lägre medelinkomst och hade en hög nivå av läs- och skrivkunskaper, utbildning och sysselsättning. Assad tillhörde den islamska alawitsekten och hans politik främjade sekten och säkerställde att dess medlemmar var lojala mot honom. Avvikande åsikter förtrycktes mycket bryskt av Assad-regimen.

År 2000 dog Hafez al-Assad efter 30 års styre och efterträddes av sin son Bashar al-Assad som hade utbildat sig till ögonläkare i Storbritannien. Bashar al-Assad har fortfarande makten i Syrien. Bashar al-Assad fortsatte det auktoritära styret med ett parti och en härskare. Assad gynnade liksom sin far alawitsekten politiskt och ekonomiskt och tillsatte familjemedlemmar på framträdande maktpositioner. Reformen minskade vissa inskränkningar av pressfriheten och handeln, vilket gynnade en växande affärselit i städerna. Det statliga stödet till utbildning och sjukvård fortsatte, och sjukvård och högre utbildning tillhandahölls till låg eller ingen kostnad. Vid sidan av dessa kostnadsfria statliga tjänster grundades och existerande även privata universitet och kliniker som riktade sig till den nya eliten. Det politiska förtrycket och den statliga korruptionen och vanskötseln upphörde dock inte och de flesta syrier kände sig även i fortsättningen förtryckta av Assad-regimen och Baath-partiets politiska kontroll.

Upproret började 2011 som fredliga protester efter att regeringen hade gripit – och enligt uppgift torterat – skolbarn som hade

skrivit slagord mot regimen på en vägg i Daraa. Demonstranterna inspirerades troligen av framgångarna för den arabiska våren i Egypten och Tunisien och krävde demokratiska reformer, upphävandet av de undantagslagar som hade gällt sedan 1963, frigivande av politiska fångar, flerpartival och regeringens avgång. Den syriska regeringen använde sig av nätverk av informatörer för att besvara demonstrationerna på samma sätt som tidigare. Massgripanden genomfördes, demonstranterna misshandlades av regeringsstyrkor i civila kläder, förhördes brutalt och torterades, och skarp ammunition och prickskyttar användas för att sätta skräck i och döda demonstranter på gatorna. Folket stannade dock kvar på gatorna och började organisera sig mot regimen på olika sätt. Ända sedan krisens början har den syriska regeringen betecknat demonstranterna, deras familjemedlemmar och sympatisörer som terrorister.

I juni 2011 hade uppskattningsvis 1 400 människor dödat och över 10 000 gripits av regimen. Samma sommar bildade desertörer från den syriska militären Fria syriska armén (Free Syrian Army, FSA) och kampen för att befria Syrien från Assad-regimen spreds över landet. Islamska krigare anslut sig nu dessutom till upproret. Under 2013 kämpade över 1 000 olika brigader, löst sammansatta i snabbt föränderliga nätverk, mot den syriska regimen. Islamska extremister, bland annat fraktioner baserade i Irak, utnyttjade instabiliteten och deltog vid olika tillfällen i strider mot både regimen och FSA. En av de utländska fraktionerna – den militanta sunnigruppen Islamska staten, även känd som Islamiska staten i Irak och Syrien (ISIS), eller Islamiska staten i Irak och Levanten (ISIL) – etablerade en bas i östra Syrien. Denna bas utnyttjades vid anfallet mot och övertagandet av västra Irak under 2014.

Inblandningen av utomstående parter har komplicerat situationen i Syrien. Syriens regering har fått ekonomiskt och militärt stöd från Iran och Ryssland samt den libanesiska shiamuslimska politiska och militära gruppen Hizbollah. Olika oppositionsgrupper har fått stöd från regionala arabiska regeringar och islamska extremister har fått hjälp av stater och rika välgörare i regionen. Den moderata oppositionen har fått viss hjälp från Europa och USA.

Civila och ickevåldsförespråkande aktivister har fått betala ett högt pris i konflikten. Över 191 000 människor har dödat sedan 2011 och miljontals har fördrivits från sina hem. Män, kvinnor och barn har fått genomgå eller bevittna extrema trauman. Hälften av Syriens befolkning lever uppskattningsvis inte längre i sina hem. 6,5 miljoner människor lever som internflyktingar i Syrien och 3 miljoner är registrerade som flyktingar i grannländerna.

Sjukvård och utbildning

SJUKVÅRD

Innan konflikten bröt ut i Syrien satsade regimen på sjukvården, men anslagen räckte inte för att uppfylla behoven eller upprätthålla kvaliteten i ett land med hög befolkningstillväxt. Tillgången till sjukvård var ojämn. Enligt Världshälsoorganisationen fanns det till exempel under 2009 en läkare per 339 invånare i Damaskus medan det endast fanns en läkare per 1 906 invånare i det lantliga guvernementet Al-Hassakah.

Den aktuella konflikten har slagit landets sjukvårdssystem i spillror, vilket har medfört att många syrier har begränsad eller ingen tillgång till grundläggande sjukvård och vaccinationer av barn. 2013 hade ungefär hälften av landets vårdinrättningar förstörts eller skadats och större delen av Syriens vårdpersonal hade flytt, dödats eller skadats. I takt med att läkemedelsproduktionen föll blev behandlingen av både kroniska och kritiska sjukdomar knapp enligt Syrian Humanitarian Assistance Response Plan (SHARP) 2014. Den syriska regeringen har hindrat den del av befolkningen som lever i områden som kontrolleras av oppositionsstyrkorna från att få sjukvård genom att anfälla sjukvårdsinrättningar och blockera humanitär medicinsk hjälp.

Landets kraftigt minskade psykiatriska vårdkapacitet kan endast möta en liten bråkdel av behovet. Det fanns stora brister inom den psykiatriska vården redan innan 2011, då landet endast hade två offentliga psykiatriska sjukhus och 70 psykiatrer på en befolkning av 22 miljoner. I dag är resurserna ännu mer knappa, trots att fler syrier än någonsin behöver vård. Det enda psykiatriska sjukhus som fortfarande är öppet ligger i utkanten av Damaskus och kan inte nås av dem som lever i de områden som har drabbats hårdast av konflikten.

UTBILDNING

Kostnadsfri utbildning för alla var ett mål för regeringen i Syrien innan konflikten bröt ut. Kostnadsfri eftergymnasial utbildning subventionerades kraftigt i ett försök att möta landets behov av utbildning.

Framgångarna var blandade. Man lyckades väl med att uppnå höga närvarotal för både pojkar och flickor i primärskolan. I områdena på landsbygden lyckades man däremot sämre och närvaron förblev långt under det nationella genomsnittet. I många områden var dessutom avhoppen från den senare delen av grundskolan höga, framförallt bland flickorna. Regeringens stöd till utbildning på eftergymnasial nivå utökade kraftigt tillgången till högre utbildning. Den utbildning som många unga syrier fick uppfyllde dock inte arbetsmarknadens behov och ledde till att de flesta inte fick en stabil anställning. Vissa

Syrienexperter anser att detta misstag ligger bakom en stor del av missnöjet bland landets unga.

En andra större satsning från regeringens sida var allmän läs- och skrivkunskap. I början av 1980-talet kunde uppskattningsvis 42 procent av befolkningen inte läsa eller skriva. I början av 2000-talet hade läs- och skrivkunnigheten bland vuxna syrier ökat till över 90 procent bland männen och över 77 procent för kvinnorna enligt CIA World Factbook.

Konflikten har drabbat landets skolsystem hårt. 2013 rapporterade UNICEF att många skolor hade skadats svårt eller användes av beväpnade grupper och flyktingar som sökte skydd. Närvaron i skolorna har sjunkit kraftigt – ned till 6 procent i vissa områden. Rapporten nämnde osäkerhet, brist på lärare och resurser samt skadade byggnader bland orsakerna till nedgången.

Landet

GEOGRAFI

Syrien ligger vid Medelhavets östkust och gränsar mot Turkiet i norr, Israel och Libanon väster, Irak i öster och Jordanien i söder. Syrien är ett medelstort land med blandad geografi. Landets västra tredjedel utgörs tillsammans med områdena i norr och öster av bördigt jordbruksland och tillhör ett område som sedan urminnes tider är känt som "den bördiga halvmånen". Floden Eufrat rinner från Turkiet in i nordöstra Syrien och sedan vidare in i Irak. Floden skapar vidsträckt område av fertila jordbruksmarker, men har på senare år blivit allt mindre till följd av turkiska dammbyggen och minskade regnmängder. Bergskedjorna mot Libanon i väst och Turkiet i nordväst täcks av snö under vintern. Sydöstra Syrien utgörs av ökenområden medan kustlinjen mot Medelhavet i väster rymmer både badstränder och en industrihamn.

Samtliga dessa områden innehåller många viktiga arkeologiska och historiska platser – från förhistoriska bosättningar (där ett av världens första alfabet uppfanns) till omfattande grekisk-romerska ruiner, tidiga kristna kloster och kyrkor, bysantinska strukturer, korsfararfästningar samt arkitektur och infrastruktur från en 1 400 år lång islamisk era. Konflikten har dock drabbat landets uråldriga landmärken. Enligt American Association for the Advancement of Science har fem av de sex världsarvsplatserna i Syrien drabbats av omfattande skador.

STAD OCH LANDSBYGD

Syrierna är stolta över sina städer. De fyra största städerna är Damaskus, Aleppo, Hama och Homs. Varje stad har en lång och omtalad historia. Damaskus, som är landets huvudstad, har kallats världens äldsta kontinuerligt bebodda stad. De större städerna i

Syrien är samtliga byggda runt gamla städer med murar, grekisk-romerska vägar och marknader, judiska synagogor, ett stort antal kristna kyrkor och några av världens äldsta muslimska moskéer. Längs dessa uråldriga strukturer finns privatbostäder och offentliga marknader. Utanför murarna har städerna först expanderat till förorter byggda i europeisk kolonialstil och sedan vidare till moderna förorter med stora lägenhetskomplex, universitet, fabriker, shoppingcenter och sjukhus.

Syriens landsbygd utgör en stark kontrast till städernas välstånd. Även om landsbygden utgör landets kornbod har Syriens regim under de senaste 25 åren dirigerat sina resurser till de tätbefolkade områdena och har inte investerat i att utveckla landsbygden. Regeringens politik har, tillsammans med den stora omfattningen av korruption och vänskapstjänster, medfört att landsbygden har blivit eftersatt, vilket har skapat ökade klyftor mellan invånarna på landsbygden och i städerna. Regeringens försummelse av landsbygden har resulterat i att invånarna på landsbygden och migranter från landsbygden ofta har haft lägre utbildningsnivåer. Invånarna på landsbygden har dock fått en större erfarenhet i att organisera samhällen eftersom de har fått lita till sig själva.

Regeringens vanskötsel under en sju år lång torrperiod från 2003 till 2010 tvingade hundratusentals personer att lämna sin mark och söka sig till städerna för att överleva. Denna massmigration gav upphov till höga matpriser och hög arbetslöshet både på landsbygden och i städerna, vilket enligt vissa bidrog till upproret under 2011.

Folket

Syrien är ett land med kulturell mångfald och hade innan konflikten en befolkning på 22 miljoner. Befolkningen är relativt välutbildad och ganska ung med en medianålder på 22 år. Man räknar med att nästan 60 procent av Syriens befolkning levde i städer innan konflikterna orsakade en massiv omflyttning.

UTBILDNING OCH YRKESBAKGRUND

De flesta syrier har minst avslutat primärskolan och har grundläggande kunskaper i arabiska språket. Enligt världsbanken var minst 72 procent av syrierna i åldern för den senare delen av grundskolan inskrivna i skolor innan upploppen började. Syrierna har gjort sig kända i arabvärlden för att vara välutbildade inom byggnadsarbete och andra typer av manuellt arbete. De är även välkända för sitt arbete inom hotell- och restaurangsektorn. Innan konflikten bröt ut i Syrien hade landet många småföretagare och en professionell yrkeskår bestående av bland annat läkare, byråkrater, lärare, universitetslärare och socialarbetare. Syrierna värderar kultur högt och verken som har skapats av landets många

musiker, författare, artister och skådespelare har både lyfts fram och kontrollerats av regeringen.

ETNISKA, SPRÅKLIGA OCH RELIGIÖSA GRUPPER

Araber – både muslimer och kristna – utgör närmare 90 procent av Syriens befolkning. Den näst största etniska gruppen är kurder, som utgör cirka 10 procent av befolkningen. Det finns även ytterligare några fler men mycket mindre etniska grupper i landet, till exempel armenier och turkmener. Etnisk identitet och modersmål är nära sammanbundna i Syrien.

Alla syrier talar arabiskt talspråk och de allra flesta kan även läsa och skriva modern standardarabiska. Den syriska dialekten påminner närmast om de libanesiska, palestinska och jordanska dialekterna (kända som levantinsk arabiska eller shami-arabiska) och har en grammatik och ett ordförråd som påminner om dessa dialekter. Syriska kurder och kristna syrier talar arabiska som modersmål eller nästan felfritt och många kan även läsa och skriva arabiska. Kurderna kan även tala kurdiska och de kristna syrierna kan tala syriska. Armenier talar armeniska och arabiskt talspråk och kan eventuellt även läsa och skriva arabiska. Turkmenerna talar en variant av turkiska och talar även arabiska, men de flesta turkmener kan inte läsa och skriva arabiska. Många syriska flyktingar har grundläggande kunskaper i engelska men endast ett fåtal talar en mycket god engelska. Vissa kan även, beroende på utbildning, tala franska, tyska, ryska eller andra främmande språk.

Syrien har gjort sig känt för religiös tolerans och pluralism och är mycket mer sekulärt än många av sina muslimska grannländer. 90 procent av befolkningen i Syrien är muslimer (74 procent är sunnimuslimer och 16 procent är alawiter, druser och ismailiter). De kristna utgör tio procent av befolkningen och omfattar bland annat kristna araber (grekisk-ortodoxa och katoliker), kristna syrier, arameisktalande kristna samt ortodoxa och katolska armenier. Det finns även en liten kurdisktalande jezidisk folkgrupp vars religion är kopplad till zoroastrism och forntida mesopotamiska religioner. En liten arabisktalande judisk folkgrupp lämnade Syrien under 1990-talet.

Innan kriget interagerade syrierna med medlemmar av alla religiösa och etniska grupper på arbetet, i skolan och grannskapet. Kriget har dock gett bränsle åt sektaristiska spänningar. Regeringens gynnande av alawiterna och landets städer under de senaste 30 åren medförde att de boende på den till största delen sunnidominerade landsbygden kände sig både politiskt och ekonomiskt missgynnade. Kurderna och turkmenerna är två landsbygdsbaserade minoritetsgrupper som inte har fått ta del av landets tillväxt och utveckling. Kurderna har även

åsidosatts eftersom regeringen har fruktat att de skulle organisera sig politiskt och kräva självständighet.

Syrien har en lång historia av att ta emot immigranter och flyktingar. Under de senaste 200 åren har flyktingar, pilgrimer och affärsmän från Afghanistan, Kina, Iran, Nordafrika och nuvarande Somalia och Sudan blivit en del av de syriska samhällena. Under senare år har Syrien gett asyl åt ett stort antal flyktingar som har flytt undan kaos i regionen. Sedan det arabisk-israeliska kriget 1948 och grundandet av Israel har Syrien tagit emot över 500 000 palestinska flyktingar i läger i landets västra del. Palestinierna har inte fått syriskt medborgarskap men har haft de flesta andra rättigheter, till exempel rätten till utbildning, sjukvård och arbete. Den amerikanska invasionen av Irak 2003 ledde till att hundratusentals irakier flydde till Syrien. Många av dessa flyktingar har återvänt till Irak och andra har tagit sig vidare till Jordanien och Turkiet men 28 000 av dem finns fortfarande kvar i Syrien – främst i Damaskus. Syrien tog även emot libanesiska flyktingar under kriget mellan Israel och Libanon 2006.

Tro och sedvänjor

RELIGIÖS TRO

Syrierna bekänner sig till den tro de föds in i och konverterar mycket sällan till andra religioner. Religionen är en del av en syriers identitet men den behöver inte nödvändigtvis vara utmärkande. Få syrier är agnostiker och än färre är ateister, men trots detta anser många starkt att religionen bör vara en privatsak som ska hållas åtskild från staten. Syrierna kan ha en väldigt varierande grad av religiös tro och accepterar olika grader av religiös tro och praktik, även inom samma familj. Deltagandet i ett religiöst samfund i vidarebosättningslandet kan hjälpa syrier att anpassa sig, men de känner sig kanske inte bekväma med offentliga trosuttryck, med undantag för bönen.

Hängivna muslimer i Syrien ber fem gång om dagen men gör detta i avskildhet. De kan även skjuta upp en bön om tidpunkten av något skäl inte är lämplig. Innan bönen utförs måste de tvaga sig genom att tvätta fötterna, händerna, underarmarna och ansiktet. Muslimer fastar under månaden Ramadan (man varken äter, dricker eller röker från soluppgång till solnedgång) som ett sätt att visa empati med de fattiga. Ramadan är en tid för välgörenhet och introspektion då muslimerna funderar över hur de kan öka sin andlighet. Ramadan avslutas med böner och tre dagar då man besöker familjen och festar. Denna högtid kallas Eid. En annan muslimsk högtid firar slutet av pilgrimsfärden till Mecka och kallas Hajj.

Hängivna kristna i Syrien bär kors runt halsen och besöker kyrkan regelbundet. Östortodoxa kristna fastar också men under en fyrtyodagarsperiod. Under denna period avstår de från alla animaliska produkter (kött, fisk, mjölk, choklad, smör m.m.) och blir i praktiken veganer. De kristna syrierna, med undantag för katolikerna, följer den

östortodoxa kalendern. Katolikerna firar jul den 25 december medan de östortodoxa kristna firar jul 6–7 januari. Påskfirandet skiljer sig även åt mellan de båda kyrkorna och påsken är en mycket viktigare högtid än jul för kristna syrier.

Muslimer och kristna firar inte endast helgdagarna som religiösa högtider utan även som familjehögtider och högtider i samhället. Under dessa högtider besöker man även släkt och grannar och lyckönskar dem – det är inte ovanligt att man gör tio sådana besök under en dag. Samtliga kristna och muslimska högtider är allmänna helgdagar i Syrien och de flesta syrier känner därför till de båda religionerna och deras traditioner.

SEDVÄNJOR

Familjen och familjerelationer

De syriska familjerna är oftast stora och omfattande. Till familjen räknas inte endast föräldrar och barn utan även mor- och farföräldrar, mostrar och morbröder, fastrar och farbröder samt kusiner. Familjemedlemmarna har ofta nära, kärleksfulla och stödjande band till varandra, men här finns även ansvar och kontroll. Man ser det som sin plikt att ta hand om familjen och se till att ingen gör något som påverkar andra familjemedlemmar negativt. Familjens rykte är lika viktigt som den individuella friheten. Om någon av familjens kvinnor uppför sig olämpligt eller männen inte klarar av att leva upp till koden för ärlighet och generositet kan familjens heder skadas svårt.

Det syriska samhället är patriarkaliskt och alla i familjen står under beskydd av auktoriteten hos familjens äldsta man. Kvinnor anses behöva skydd, framförallt från uppmärksamhet från män utanför familjen. Även om en äldre man oftast är familjens beslutsfattare engagerar sig kvinnor och yngre män ofta i förhandlingar och utför åtgärder som inte syftar till konfrontation för att nå sina egna mål.

På samma sätt som i andra arabiska samhällen kan namnen knytas till familjerelationer. När man studerar ett barns namn är det första namnet normalt ett förnamn, det andra namnet (oavsett barnets kön) är faderns förnamn och det sista namnet är antingen familjenamnet eller farfaderns förnamn. En kvinna tar inte sin mans efternamn vid vigseln. Enligt islamisk lag fortsätter de egendom och tillgångar som en man eller kvinna medför in i ett äktenskap att vara den personens enskilda egendom. De blir inte gemensam egendom.

Könsroller och relationer

Könsrollerna i Syrien varierar beroende på ekonomisk klass, familj och mellan stad och landsbygd. Kvinnorna lagar oftast mat, städar och tar hand om barnen och är stolta över att kunna visa upp välskötta hem, pressade kläder och god mat. Männens huvudansvar är att arbeta och försörja hela familjen. Flickorna hjälper till med hushållsarbetet och pojkar bidrar ibland till familjens ekonomi genom småjobb som

springpojkar eller inom jordbruket, men de flesta barn arbetar inte innan de har avslutat eller slutat skolan. Barnens utbildning ses som viktig men de barn som inte lyckas bra i skolan avbryter kanske sin skolgång för att börja arbeta eller gifta sig.

I de högre och mer välutbildade klasserna arbetar även kvinnorna utanför hemmet inom en mängd olika yrken, till exempel inom sjukvården (på alla nivåer), på kontor och myndigheter, med utbildning, laboratoriearbete, datorer och socialt arbete. De mer välbeställda familjerna stöder utbildnings- och yrkesmålen för både pojkar och flickor, och anställer ofta utomstående kvinnor för att hjälpa till med hushållsarbete och barnpassning.

Inom medelklassen i både städerna och på landsbygden arbetar färre kvinnor utanför hemmet, framförallt om de har små barn, eftersom mödrarna både vill och förväntas stanna hemma och ta hand om barnen. Dessa kvinnor har oftast en lägre utbildningsnivå och därigenom sämre tillgång till arbeten som kräver utbildning. Kvinnorna på landsbygden bidrar dessutom till försörjningen genom att hjälpa till med familjens arbete utanför hushållet, till exempel inom jordbruket. Fattiga kvinnor arbetar ofta med att hjälpa andra och denna typ av låglönearbete ses oftast som förnedrande och ett bevis på att deras makar inte kan försörja dem. Konservativa religiösa familjer (både muslimska och kristna familjer) betonar mycket tydligare att det är kvinnornas plikt att vara hemma och ta hand om barnen.

De mer högt utbildade männen och kvinnorna (oberoende av om de är muslimer, kristna eller ickereligiösa druser) umgås med varandra. Konservativa muslimska kvinnor från lågutbildade familjer umgås inte med män utanför den egna familjen. Personer av motsatt kön hälsar ofta på varandra genom att skaka hand men hängivna muslimska kvinnor skakar inte hand med män utanför familjen. De kan i stället nicka och lägga handen på hjärtat.

Syrierna är, oberoende av religion och social bakgrund, ganska tillgivna mot personer av samma kön. Det är fullständigt naturligt för två syriskä män eller kvinnor att hålla varandra i handen, luta sig mot varandra och hälsa varandra med kyssar på kinderna.

Äktenskap

Syrierna gifter sig ofta tidigt. Kvinnor på landsbygden och från arbetarklassen gifter sig ofta tidigare än kvinnorna i städerna och kvinnor med högre utbildning. Lagen tillåter pojkar att gifta sig vid arton års ålder och flickor vid sjutton års ålder, men dessa minimiåldrar kan med en förmyndares godkännande sänkas till femton och tretton år för pojkar respektive flickor. Det är inte ovanligt att en man är mellan tio och femton år äldre än sin hustru.

Kvinnor och flickor ställs inför särskilda utmaningar

Syriska kvinnor och flickor måste hantera hotet och risken att drabbas av sexuellt våld i både Syrien och de första asyländerna. Sexuellt våld och hotet om sexuellt våld i Syrien har orsakat att många kvinnor och flickor har flytt från landet. Det är dock socialt oacceptabelt att tala om detta ämne och kvinnorna lär troligen inte ta upp eller diskutera ämnet inför manliga familjemedlemmar.

Rädslan för att drabbas av sexuellt våld från andra flyktingar eller invånarna i det första asyllandet kan göra att kvinnorna och flickorna stannar hemma och endast vågar gå ut – till lektioner, möten eller samhällsevenemang – när de har sällskap av andra familjemedlemmar.

Fattigdom och oro för de unga flickornas säkerhet har lett till att vissa syriska flyktingfamiljer har arrangerat tidiga bröllop för sina döttrar. Under 2013 var till exempel en flicka mellan 15 och 17 år ena parten i 25 procent av alla äktenskap mellan syriska flyktingar i Jordanien. Många av dessa bröllop har inte registrerats hos de lokala myndigheterna och vissa kan ha slutat i skilsmässa. Det är därför möjligt att en tonårig kvinnlig kvotflykting redan är skild eller har ett barn från ett tidigt äktenskap.

I välbärgade familjer med hög utbildning gifter sig kvinnorna oftast en kort tid efter att de har slutfört sina universitetsstudier. Männen gifter sig oftast när de har slutfört sin utbildning och fått en fast anställning. Barnen bor hos sina föräldrar till dess att de gifter sig och barn som inte gifter sig blir kvar i föräldrahemmet. En ung man förväntas kunna försörja sig själv och sin fru innan han gifter sig.

Vissa unga män och kvinnor väljer själva sina partner men de flesta syriska äktenskap arrangeras av de båda familjerna och föregås av en formell förlovning. Förlovningsperioden ger mannen och kvinnan möjlighet att lära känna varandra innan de gifter sig och det händer att en förlovning bryts. Polygami är lagligt men relativt ovanligt. En undersökning som genomfördes 2005 visade att av 1 891 personer hade cirka nio procent av männen i städerna och sexton procent av männen på landsbygden fler än en fru. Skilsmässor är ovanliga bland både muslimer och kristna men inträffar ibland. En fränskild kvinna får ofta underhållsbidrag. Den religiösa domstolen avgör vad som händer med barnen.

I de flesta fall stannar barnen hos modern till dess att de fyller fjorton år eller till dess att modern gifter om sig, då de flyttar till fadern.

Barnuppfostran

Syriska föräldrar ger sina barn en mycket nära uppfostran, hjälper dem med skolarbetet och övervakar alla aktiviteter så gott de kan. Innan konflikten kunde barnen i Syrien springa omkring och leka tillsammans i grannskapet eller i byarna, vilka sågs som mycket säkra platser. Flickor som har nått puberteten får traditionellt sett inte längre leka utomhus på samma sätt och får ofta stanna hemma och hjälpa till i hushållet. När de går ut gör de detta tillsammans med andra flickor eller äldre syskon. Pojkarna kontrollerar ofta sina systers uppförande. Äldre flickor, och ibland även familjens pojkar, hjälper till att ta hand om sina yngre syskon.

Syrierna är ofta mycket kärleksfulla mot barn – även mot främmande människors barn – och låter dem gärna sitta i sitt knä, rufsar dem i håret och kysser kinderna på barn och spädbarn. Barnen förväntas skaka hand när de möter nya människor och visa respekt för äldre. Kroppssaga är vanlig och accepterad och barnen bestraffas med utskällningar och smällar i ansiktet och på händerna (men inte på andan).

Ledarskap

Syrien saknade en stark tradition av civila samhällsorganisationer och hade inte många ledare i samhället innan konflikterna bröt ut. Under de två Assad-regimerna sågs samhällsorganisationer som ett hot mot regeringen. Det fanns Baath-partifunktionärer som människorna fruktade eller som fungerade som mellanled till regeringsmakten. Regeringen hade dessutom utsett vissa "äldste" till samhällsrepresentanter. Syrierna konsulterade sina religiösa ledare för att få hjälp med religiösa eller personliga problem. Välgörenhetsorganisationer hjälpte de sämst ställda i samhället, men var hårt övervakade av makthavarna. Det var i dessa organisationer (till exempel den syrisk-arabiska Röda halvmånen med sitt omfattande nätverk av frivilliga) som unga människor fick kunskaper i organisation.

Upproret under 2011 förde med sig ett framväxande av aktivister, ledare och samhällsorganisatörer. De har organiserat sig under extremt våldsamma villkor – ofta i det fördolda och i hemlighet. De ledare som har trätt fram i områden med flyktingar är inte valda utan självutnämnda. De har i många fall fått ledande positioner genom sina kontakter med lokala markägare, kunskaper i främmande språk eller genom opportunist. Kvinnor hade möjligheter att bli ledare i Syrien innan 2011, framförallt för välgörenhetsorganisationer och strukturerade grupper, men de kommer troligen att bli åsidosatta i de miljöer som vuxit fram sedan 2011.

Sjukvård i teori och praktik

MEDICINSK VÅRD. Syrierna värderar den västerländska läkarvetenskapen högt men deras tilltro till sjukvården, praktiserande och prioriteringar speglar deras egen kultur och sociala verklighet.

Syrierna har ett stort förtroende för och litar på läkare. De söker ofta omedelbar hjälp för fysiska åkommor och är vanligtvis angelägna om att få påbörja medicineringen så fort som möjligt. De besvarar vårdgivarens frågor, lyssnar noga på förklaringar och råd och följer oftast instruktionerna noga.

Även om de flesta syrier åtminstone har en grundläggande kännedom om västerländsk sjukvård kan deras inställning och förväntningar skilja sig från de vanligaste normerna i västvärlden. Här följer några exempel där tilltro, praktiserande och prioriteringar kan skilja mellan syrierna och vad som normalt gäller i vidarebosättningsländerna:

- > Syrier föredrar i allmänhet att träffa en vårdgivare av samma kön. Kvinnorna på den syriska landsbygden söker därför hellre vård hos en barnmorska än en manlig gynekolog.
- > Syrierna kan bli genererade av personliga frågor, framförallt frågor som rör sex. Sexuella problem och sexuellt överförbara sjukdomar är känsliga ämnen som bör hanteras med försiktighet.
- > Kvinnliga patienter föredrar av anständighetsskäl oftast att använda långa sjukhuskläder.
- > Vid sjukhusvistelser ber praktiserande muslimer om att få mat som uppfyller islamska matregler. Under Ramadan kan patienterna vägra äta eller ta medicin under dagtid.
- > Syriska män och kvinnor anser att det är deras ansvar att ta hand om äldre eller sjuka släktingar och samhällsmedlemmar.
- > Närvaron och det känslomässiga stödet från familjer och vänner är extremt viktigt vid sjukdom.
- > När symtomen försvinner avbryter patienterna ofta medicineringen och kommer sedan kanske inte till ett bokat återbesök.
- > Sjuksköterskeutbildningen är inte lika omfattande i Syrien som i de västerländska länderna. Detta medför att syrierna inte har lika stort förtroende för sjuksköterskor som människorna i väst har.

PSYKIATRISK VÅRD. Den syriska inställningen till psykiatrisk vård har förändrats sedan 2011. Innan krisen betraktade de flesta syrier psykisk ohälsa som ett stigma som drog skam över familjen och de syrier som behövde psykiatrisk vård var oftast motvilliga till att söka professionell hjälp eller diskutera sina problem med familjen eller vännerna. I dag är ett mycket stort antal män, kvinnor och barn drabbade av svår psykisk stress och i behov av vård, vilket gör att syrierna är mer öppna för att söka psykiatrisk vård.

Mat, dryck och rökning

Måltiderna är en viktig social aktivitet för syrierna. Man värdesätter att äta måltiderna tillsammans med familj och vänner. Att bjuda in andra att dela en måltid är ett uttryck för hövlighet – den inbjudna personen förväntas först tacka nej till inbjudan av artighet. Syrierna erbjuder alltid sitt sällskap en del av sin mat och dryck och männen

betalar alltid för kvinnornas måltider eller te. Männen bråkar om notan på kaféer och restauranger och den äldsta eller mest förmögna personen vinner, medan vänner och kolleger turas om att betala. Att dela notan anses vara oartigt.

Syrierna är vana vid att ha tillgång till en mängd olika sädeslag, kött, frukter och grönsaker och tycker om att variera sin kost. Några exempel på vanlig syrisk mat är pitabröd, hummus (kikärtspuré), baba ganoush (auberginröra), mahshi (fyllda vinblad, squash eller paprikor), shawarma (gyros) och sallader som tabbouleh och fattoush. Den populära desserten baklava tillverkas av filodeg som fylls med hackade nötter och överöses med honung.

Frukosten består vanligtvis av te eller kaffe med pitabröd och antingen ost, ägg, hummus eller yoghurt och eventuellt sylt och oliver. Lunchen äts mellan klockan 14 och 15 och är vanligtvis dagens största mål. Den består ofta av en gryta, gärna med kött eller kyckling och grönsaker, och serveras normalt tillsammans med ris, pitabröd och sallad. Middagen serveras sent och påminner om frukosten.

Religiösa inskränkningar påverkar kosten. Muslimska syrier äter inte fläskkött. Praktiserande muslimer dricker inte alkohol och äter kanske inte skaldjur. Alkohol används av mer sekulära muslimer, kristna och icke-religiösa druser. Alla dricker kaffe och te med mycket socker hela dagarna. Rökning är vanligt och man röker inomhus i hemmen, på kontor och restauranger. Syriska kvinnor röker inte på allmän plats men kan göra detta i hemmet eller på platser där inga män finns närvarande, till exempel på offentliga toaletter.

Klädsel

Syrierna klär sig oftast anspråkslöst på allmän plats, oavsett bakgrund. Shorts används till exempel aldrig utanför hemmet, förutom av sportande män eller på stranden.

Vad gäller klädseln finns det, precis som för andra saker, en skillnad mellan städerna och landsbygden. Kvinnorna i städerna bär ofta klänningar, jeans och andra västerländska kläder. De flesta syriska kvinnor och flickor bar inte huvudduk innan 2011, men en ökning i användningen av religiösa klädesplagg har skett sedan 2011.

En hängiven muslimsk kvinna täcker sina ben, armar och överkropp upp till nyckelbenet. Hon kan även bära en huvudduk. De flesta muslimska kvinnor över 65 års ålder bär även en huvudduk som ett tecken på ålder eller tro. Kristna kvinnor täcker sina huvuden vid besök i kyrkor.

Förhållanden i de första asylländerna

I augusti 2014 hade 3 miljoner syriska flyktingar registrerats i de första asylländerna Libanon, Turkiet, Jordanien, Irak och Egypten. Förhållandena varierar kraftigt, både inom och mellan länderna. En stor del av den internationella uppmärksamheten och resurserna har riktas mot flyktingar som lever i läger, men 85 procent av regionens syriska flyktingar lever utanför flyktinglägren. Flyktingarna lever på vitt skilda platser, till exempel i stora städer, provinsstäder, utbredda förorter och på landsbygden.

Flyktingläger för syriska flyktingar finns i tre länder: Irak, Jordanien och Turkiet. Förhållandena skiljer sig kraftigt mellan olika läger, även om dessa oftast uppfyller internationella standarder. De flyktingar som lever utanför lägren saknar ofta tillgång till tak över huvudet, rent vatten, hälsovård, skolor och inkomstmöjligheter.

Här följer en genomgång av de förhållanden flyktingarna möter i de olika länderna i regionen.

Libanon

Libanon är det minsta av de första asylländerna, men har tagit emot det största antalet syriska flyktingar. Libanons befolkning uppgår till fyra miljoner människor och man har tagit emot över 35 procent av de tre miljoner syriska flyktingar som finns i regionen. (Detta har ökat landets befolkning med 25 procent.) Denna tillströmning har skapat en enorm press på landets ekonomi och offentliga tjänster, vilket har orsakat en alarmerande ökning i spänningarna mellan libaneserna och flyktingarna eftersom de båda grupperna konkurrerar om arbeten och lokala resurser.

Fram till nyligen såg många syrier en osäker framtid i Libanon men en ny policy ger de syrier som har tagit sig in i landet illegalt eller stannat längre än lagen tillåter möjlighet att få uppehållstillstånd. Läget för syriska kurder och palestinier är dock mycket mer osäkert. De kurder som tar sig in i Libanon gör detta som statslösa personer utan några syriska identitetshandlingar och tvingas därför leva illegalt i landet. En del palestinier från Syrien har nekats inresa vid gränsen eller tvingats återvända till Syrien.

Libanon har inga flyktingläger för syrier. Flyktingarna lever utspridda på 1 700 olika platser i landet. Den största utmaningen i det humanitära arbetet är att ordna tak över huvudet åt flyktingarna som lever i överfulla lägenheter eller hus, övergivna byggnader och, i ökande utsträckning, i provisoriska tältläger. Tillgången till sjukvård, rent vatten och sanitära anläggningar utgör också en utmaning.

Andra problem gäller arbete och utbildning. Tillströmningen av flyktingar har haft en mycket stor påverkan på den lokala ekonomin. Den har gett upphov till höjda priser och har gjort det svårt för både libaneserna och flyktingarna att få arbete. Männerna i Beirut har småjobb, till exempel som fastighetsskötare i bostadshus eller som gatuförsäljare. Syriska barn får delta i skolundervisningen i Libanon, men överbefolkningen gör att färre än 100 000 av de närmare 400 000 flyktingbarnen har möjlighet att delta i undervisningen. Unicef och dess partner har startat informella utbildningsaktiviteter för flyktingbarn som inte går i skolan men hundratusentals barn har fortfarande ingen tillgång till utbildning. De barn som inte går i skolan riskerar att utnyttjas, till exempel som barnarbetskraft eller tvingas gifta sig tidigt.

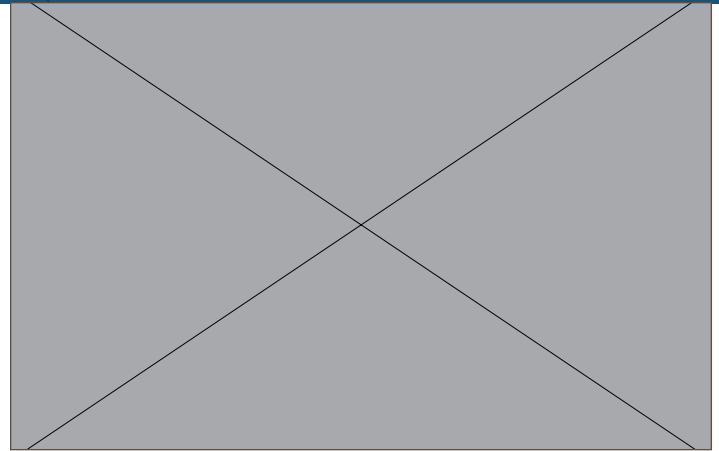
Turkiet

Enligt den turkiska regeringen levde i mitten av augusti 2014 över 217 000 syrier i 22 tält- eller containerläger i 10 provinser. Dessa läger rapporteras vara säkra och i gott skick och ge tillgång till tillfredsställande bostadsförhållanden, mat, vatten, möjligheter till tvätt och matlagning samt sjukvård. Barnen går i lägerskolor som följer den syriska läroplanen och har lärare som talar arabiska och turkiska.

Majoriteten av de syriska flyktingarna i Turkiet lever dock under svåra förhållanden utanför lägren. Enligt inofficiella uppskattningar lever 200 000 flyktingar i Istanbul, 200 000 i Gaziantep och 100 000 i Izmir. Dessa flyktingar lever under extremt enkla förhållanden i överbefolkade miljöer. Eftersom UNHCR inte är den ledande aktören i att tillhandahålla hjälp i Turkiet skapar bristen på information om tillgängliga tjänster för flyktingarna en utmaning för syrierna som ofta inte vet hur eller var de ska registrera sig för sådana tjänster. Den turkiska regeringen har till exempel beslutat att sjukhusen ska ge registrerade syrier fri sjukvård, men fältarbetare i icke-statliga organisationer har rapporterat att sjukhusen antingen inte känner till policyn eller ignorerar den. Sjukhusen debiterar ofta flyktingarna samma taxor som utländska besökare får betala för deras tjänster.

Levnadskostnaderna är mycket högre i Turkiet än i Syrien vilket gör att de vuxna och barnen ofta arbetar eller tigger på gatorna för att få ekonomin att gå ihop. De flesta barn får inte delta i undervisningen i de turkiska skolorna. En del barn skrivs in i skolor som har arrangerats av syriska grupper eller grundats av UNICEF, men FN-organet uppskattar att 73 procent av barnen i skolåldern inte är inskrivna i någon skola.

De kurdiska flyktingarna i Istanbul sägs leva under särskilt svåra förhållanden. Arbetslösheten är hög bland de syriska kurderna och tillgången till sjukvård är mycket sporadisk. De flyktingar som får jobb arbetar långa dagar för låga löner, oftast i textilfabriker, inom restaurangbranschen eller på byggen.

En informell bosättning i Bekadalen i Libanon. Foto: UNHCR

Jordanien

Det finns fem officiella syriska flyktingläger nära gränsen till Syrien i de nordliga guvernementen i Jordanien. För varje syrier som bor i ett flyktingläger finns det dock ytterligare fyra gånger så många flyktingar som lever utanför lägren.

De största lägren i Jordanien är Zaatari med cirka 80 000 flyktingar och Azraq med mellan 8 000 och 13 000 flyktingar. Ytterligare 5 000 flyktingar lever i två mindre ombyggda transitcenter och ett läger. Sjukvård finns tillgänglig på kliniker och sjukhus i de största lägren. De växlande väderförhållandena med heta, torra och dammiga somrar och mycket regniga vintrar har gjort det svårt för de humanitära hjälporganisationerna att skapa drägliga förhållanden i lägren. En utmaning har varit att tillhandahålla tillräcklig tillgång till vatten, sanitets- och hygienanläggningar. I det överbefolkade Zaatari-läget har dessa utmaningar bland annat omfattat kostnaden för att transportera vatten i tankbilar till läget, bortforslingen av avfall, de spänningar som har uppstått mellan syrierna och det omgivande jordanska samhället angående användningen av allmänt vatten samt misslyckandena med att uppfylla flyktingarnas behov av vatten, sanitets- och hygienanläggningar eller ta hänsyn till deras sedvänjor.

Förhållandena för de hundratusentals syriska flyktingar som lever utanför lägren i Jordanien blir allt svårare enligt en gemensam undersökning som utförts av UNHCR och International Relief & Development. Undersökningen visar framförallt på den dagliga kampen för överlevnad för de ungefär 500 000 registrerade syriska flyktingarna som bor i städerna och tvingas leva med stigande priser och överfulla bostäder med låg standard. Flyktingar som arbetar utan arbetstillstånd riskerar att bli utnyttjade av arbetsgivarna, deporterade till Syrien eller tvingas leva i flyktingläger. Den låga närvaron i skolorna, som beror på transportproblem, mobbing och överfulla klassrum, utgör också ett problem.

De syriska palestinierna i Jordanien är extra sårbara. Enligt en rapport som publicerades i augusti 2014 av Human Rights Watch stängde Jordanien i januari 2013 officiellt sina gränser för palestinier från

Syrien och har tvångsdeporterat fler än 100 palestinska män, kvinnor och barn som lyckats ta sig in i landet sedan mitten av 2012.

Irak

Irak har inte bara fått ta emot ett stort antal flyktingar från Syrien utan har under de tre senaste åren även fått ta emot många hemvändande irakiska flyktingar som hade fått asyl i Syrien. De flesta flyktingarna från Syrien är kurder som har bosatt sig i irakiska Kurdistan i norra Irak. Ett mindre antal syriska flyktingar finns i Anbar-provinsen i landets västra del och i övriga provinser.

Nästan hälften av de syriska flyktingarna i Irak lever i tolv flyktingläger i tre guvernement. Det autonoma styret i irakiska Kurdistan tilldelar invånarna från Syrien uppehållstillstånd som även tillåter att de arbetar. Det ger dem friheten att flytta inom irakiska Kurdistan och alla flyktingar, oberoende av om de lever i eller utanför lägren, kan flytta och söka arbete utan begränsningar.

Domiz är det största flyktinglägret i irakiska Kurdistan. Närmare 80 000 registrerade flyktingar bor i lägret. Lägret har utvecklats ojämnt över de senaste tre åren. Gatorna i de äldre och mer etablerade delarna av lägret kantas av butiker, kaféer och restauranger. Transitområdena och de nyare områdena innehåller provisoriska tältområden och få sanitetstjänster. En undersökning som genomfördes bland de boende i lägret gav en blandad bild. Drygt hälften av de intervjuade invånarna upplevde lägret som säkert och nästan två tredjedelar svarade att de hade tillgång till sjukvård. Endast en tredjedel av svarspersonerna förvärvsarbetade.

De flyktingar som lever utanför lägren bor oftast i stadscentra och har dålig tillgång till humanitär hjälp. Deras uppehållstillstånd berättigar dem till fri sjukvård och skolgång men det kurdistaniska regionala styrets hälso- och utbildningsstruktur har blivit överbelastat av behoven hos syrierna och de irakiska flyktingarna. En rapport från den turkiska tankesmedjan ORSAM som publicerades 2014 tar upp tre viktiga problem bland de flyktingar som inte lever i lägren: osäkra bostäder, höga hyror och låg närvaro i skolorna eftersom barnen måste arbeta för att bidra till familjens inkomst. Rapporten visar att även om allmänheten till största delen har en positiv inställning till flyktingarna ökar det lokala missnöjet, framförallt bland de fattiga som hävdar att syrierna tar jobben från dem, belastar skolsystemet och sjukvården och orsakar högre hyror.

Egypten

Egypten har tagit emot uppskattningsvis 300 000 syrier, av vilka cirka 140 000 har registrerats som flyktingar av UNHCR. Egypten har inga flyktingläger för syrier. Flyktingarna är utspridda i stadsmiljöer där de hyr och delar boenden. Syriska flyktingar har normalt sett tillgång till offentlig hälsovård och skolor i Egypten men de kan

diskrimineras när de vill utnyttja dessa tjänster. Enligt UNHCR får 68 procent av de syriska barnen ingen formell utbildning även om en del barn deltar i undervisningen vid informella skolor som drivs av syriska grupper. Levnadsförhållandena för syrier i Egypten är, liksom för många egyptier, svåra på grund av faktorer som prisökningar, små möjligheter att få arbete och osäkerhet till följd av politisk instabilitet. De egyptiska myndigheterna betraktar ofta syrier med misstänksamhet och har vid några tillfällen häktat och deporterat syrier och syriska palestinier som saknat giltiga identitetshandlingar.

Smugglingen av migranter, flyktingar och asylsökande från Nordafrika till Europa är ett växande säkerhetsproblem. Ett ökande antal syriska flyktingar tar sig olagligt in i Europa från Egypten och Libyen och riskerar sina liv i farliga båt färder över Medelhavet. UNHCR uppskattar att mer än 21 000 syriska flyktingar under 2013 smugglades in i södra Italien från Nordafrika och Mellanöstern.

Konsekvenser av vidarebosättning

Styrkor och resurser

Kvotflyktingarna från Syrien kommer att inse att de har styrkor och resurser som de kan utnyttja i sina nya samhällen. Syrierna har en lång historia av att migrera till andra länder för att skapa ett bättre liv och är kända för sin höga arbetsmoral och entreprenörsanda. Denna anda märks redan i de första asylländerna. I Zaatarilägret i Jordanien har till exempel flyktingar startat företag längs huvudgatan och i sydöstra Turkiet har små syriska butiker öppnat i de större städerna.

De grupper av syrier och andra araber som redan har etablerat sig i vidarebosättningsländerna kommer troligen att bli en källa till lättnad och stöd för de syriska nykomlingarna. I USA finns en organiserad syrisk-amerikansk grupp med goda resurser och många av dess medlemmar har varit mycket aktiva med att samla in pengar och arbeta för att tillhandahålla humanitärt bistånd i Syrien. I de länder som har tagit emot irakiska kvotflyktingar kan de syriska nykomlingarna få stöd av denna grupp som inte bara delar deras språk och kultur utan även en liknande historia av umbäranden.

Utbildningsnivån bland de nyanlända syrierna varierar kraftigt men de flesta vuxna som anländer till sina nya samhällen förväntas åtminstone ha grundläggande skolutbildning och kunskaper i att läsa och skriva sitt eget språk. Många är även vana vid att använda sociala medier. Syrier i åldrarna under 30 år är ofta mycket teknikintresserade och använder sociala medier för att kommunicera med vänner och familj, dela information och organisera aktiviteter. Även de äldre syrierna har ofta grundläggande kunskaper i användningen av e-post och Skype. Dessa färdigheter hjälper nykomlingarna att anpassa sig till den omfattande användningen av datorer i länderna i väst, men underlättar även att skapa grupper i det nya landet.

Inledande problem och behov i samband med

vidarebosättning

SOCIALARBETARE OCH TOLKAR

Vid tilldelningen av en socialarbetare till en flykting är kön troligen viktigare än etnisk och språklig bakgrund. Detta gäller framförallt för kvinnor som oftast föredrar en kvinnlig socialarbetare.

Om ingen syrisk tolk finns tillgänglig kan en arabisktalande person av annat ursprung (till exempel en irakier eller palestinier) användas. På samma sätt som vid valet av socialarbetare är en tolk med samma kön som flyktingen att föredra, framförallt i situationer som gäller sjukvård.

En arabisk- eller kurdisktalande tolk kan användas i kontakten med kurdiska flyktingar. En kurdisktalande tolk måste kunna tala samma kurdiska dialekt (Kurmanji eller Sorani) som flyktingen.

ARBETE, SPRÅKSTUDIER OCH UTBILDNING

Många syrier vill kunna börja arbeta så fort som möjligt. De syrier som tidigare har haft kontorsarbeten kan dock vara motvilliga till att ta enklare manuella arbeten. En arbetsförmedling som tar hänsyn till en persons bakgrund – till exempel genom att ge en tidigare statsanställd arbete som kassör i stället för som vaktmästare – ger större chanser att lyckas. Yrkesutbildade syrier kommer att vilja återgå till sina yrken och bör så snart som möjligt informeras om möjligheterna att skaffa ett yrkesbevis eller en legitimation som är giltig i vidarebosättningslandet.

Språkutbildning bör ha en hög prioritet för de ankommande syrierna eftersom de flesta har liten eller ingen kunskap om språket i vidarebosättningslandet. De som tidigare har studerat ett språk som använder det latinska alfabetet (till exempel franska eller tyska) lär sig att läsa och skriva ett annat språk som använder det latinska alfabetet, till exempel engelska eller svenska, mycket enklare än de som endast kan läsa och skriva arabiska.

De flesta barn har små eller inga kunskaper i att tala, läsa eller skriva engelska eller andra västerländska språk. Vissa barn har en mycket begränsad tidigare skolgång och behöver särskilt stöd i såväl de olika skolämnena som i undervisningsspråket.

PSYKIATRISKT STÖD

Flyktingpopulationen omfattar män, kvinnor och barn som har fått utstå tortyr och våld; ibland även sexuellt våld. Terapeuter i Jordanien rapporterar att en hög andel barn, vissa endast fem år eller yngre, har upplevt tortyr eller allvarigare trauman. Detta är högre nivåer än vad

som tidigare setts i flyktingpopulationer i Mellanöstern. Nästan samtliga syriska flyktingar har förlorat familjemedlemmar eller vänner i kriget.

Studier av flyktingpopulationer visar på höga nivåer av posttraumatisk stress, framförallt bland barn och tonåringar. Det är därför viktigt att så snart som möjligt identifiera dem som överlevt allvarliga trauman för att kunna sätta in det kulturellt viktiga stödet. Syrierna har, som tidigare konstaterats, fått en mindre motvillig inställning till psykiatrisk vård sedan konflikten startade. Denna typ av problem är fortfarande stigmatiserande och de syriska flyktingar som kan behöva psykosocialt stöd i vidarebosättningslandet ber kanske inte själva om detta. Kvinnliga flyktingar vill troligen inte tala med sina familjer om sexuella övergrepp, men många kan berätta detta för vårdpersonal. En del syrier har endast fått medicinsk behandling och känner kanske inte till andra behandlingsformer.

För att behandlingen ska lyckas är det särskilt viktigt att visa en respektfull diskretion och skapa förtroende hos patienten. Syrierna föräldrar individuell terapi framför gruppterapi när sådant stöd finns tillgängligt. En arabisktalande socialarbetare av samma kön som patienten kan vara till mycket god hjälp när det gäller att bygga upp en förtroendefull relation mellan terapeuten och patienten. En före detta FN-tjänsteman som har arbetat med psykosociala projekt för syriska flyktingar föreslår att terapeuterna bryter isen genom att göra ett empatiskt uttalande, till exempel "Vi vet vilken fruktansvärd situation det är där borta och hur mycket du har gått igenom. Vi finns här för att hjälpa dig att må bättre och starta ett nytt och hälsosamt liv."

SOCIALT STÖD

Vidarebosatta flyktingar kan känna sig isolerade i sina nya samhällen. Social isolering kan vara en främmande och obehaglig utmaning för de grupper, till exempel syrier, som inte är vana vid att tillbringa långa tidsperioder ensamma. Kulturella center och evenemang som sammanför flyktingarna kan minska känslan av ensamhet. Möjligheten till boenden i närheten av arabisktalande grupper kan minska känslan av isolering, men även ge möjlighet att dela information och kopiera strategier.

PROBLEM SOM KAN UPPSTÅ MELLAN OLIKA KULTURER

Kvotflyktingarna från Syrien kommer att upptäcka många saker de kan tycka om och beundra i sina nya samhällen. I USA kommer de till exempel troligen att uppskatta de amerikanska värderingarna när det gäller social rättvisa, frihet, jämlikhet och hårt arbete. De kommer samtidigt att möta en kultur som skiljer sig mycket från deras egen. Följande punkter tar upp några av de kulturella skillnader som kan ge upphov till förvirring och konflikter.

RELATIONER MELLAN MÄN OCH KVINNOR. De öppna och vänliga relationerna mellan män och kvinnor i vidarebosättningsländerna förbryllar syrierna och gör att de känner sig obekväma. Nykomlingarna måste förstå att även om relationer mellan män och kvinnor kan verka enkla och avslappnade finns det sedvänjor och i vissa länder även lagar som reglerar vad som är acceptabelt uppförande och vad man kan säga, framförallt på arbetsplatser.

VÅLD I HEMMET. Våld i hemmet är inte olagligt i Syrien och offren för våld inom familjen har därför mycket begränsade möjligheter till rättslig prövning. Det oerhört pressade livet i Syrien och de första asylländerna gör att våld inom familjen kan ha förekommit, antingen mellan makar eller mellan föräldrar och barn. Flyktingarna måste förstå innebörden av lagarna mot våld i hemmet i deras nya samhällen och vilka resurser som finns tillgängliga för dem.

POLYGAMI. Månggifte är lagligt i Syrien, även om det inte är särskilt omfattande. Syrierna måste förstå innebörden av lagarna angående månggifte i vidarebosättningsländerna.

RELATIONER MELLAN SAMMA KÖN. Syriska män och kvinnor visar tillgivenhet mot personer av samma kön offentligt. Män kan till exempel hålla varandra i handen och hälsa genom att kysa varandra på kinderna. Denna typ av uppförande får inte misstolkas vad gäller sexuell läggning. Syrierna måste lära sig förstå de västerländska attityderna och normerna för att visa tillgivenhet till personer av samma kön.

Homosexualitet och uppvisandet av en öppen homosexuell läggning är stigmatiserat bland syrierna. HBTQ-personer är oftast mycket privata angående sin sexualitet.

BARNUPPFOSTRAN. Syriska föräldrar ger inte alltid sina barn den grad av tillsyn som utgör normen (och i vissa fall även är lagstadgad) i många västerländska länder i dag. Det är även vanligt att man bestraffar sina barn fysiskt i Syrien. Syrierna måste förstå innebörden av lagarna och sederna gällande försummelse och kränkningar i sina nya samhällen.

VISA KÄRLEKSFULLHET MOT ANDRA PERSONERS BARN. Det anses fullt normalt i Syrien att någon går fram till ett främmande barn, lyfter upp det, kysser det på kinden, ger barnet godis och berättar hur sött barnet är. Syrierna måste förstå att detta uppförande kan anses som extremt olämpligt i andra länder.

PERSONLIG KOMMUNIKATION. Syrierna kan kommunicera med varandra på ett sätt som är mycket mer intensivt än vad som är norm i vidarebosättningslandet. De står ofta närmare varandra, talar med

högre röster och använder fler gester. De som inte är vana vid detta kommunikationssätt kan tro att två syrier grålar med varandra när de faktiskt bara har en normal konversation.

Syrierna utväxlar fler artighetsbetygelser i konversationerna än vad som är normalt i vidarebosättningsländerna. Det anses vara normal hövlighet att fråga hur någon mår, även om man inte känner personen särskilt väl.

SJUKVÅRD I PRAKTIKEN. Syrierna är vana vid att sjukvården återspeglar deras religiösa och kulturella prioriteringar. En medicinsk behandling blir troligen mer effektiv om vårdpersonalen ger en kulturellt anpassad vård, till exempel tillhandahåller vårdgivare av samma kön, långa sjukhuskläder som täcker nedre delen av benen och sjukhusmat som följer islamska matregler. Det är mycket viktigt att flyktingkvinnor får tillgång till reproduktiv hälsovård som tillhandahålls av kvinnliga gynekologer och sjuksköterskor.

RÖKNING. Rökning är vanligt i Syrien och man röker inomhus i hemmen, på kontor och restauranger. Syrierna måste lära sig att förstå lokala lagar, förväntningar och etikett angående rökning på allmänna platser, i hemmet och i andra personers hem.

KLÄDSEL. Syriska kvinnor klär sig vanligtvis mer konservativt än västerländska kvinnor och många muslimska kvinnor täcker sitt hår med en huvudduk. Syrierna kan häpna över de västerländska kvinnornas lediga och med syriska mått mätt mycket avslöjande klädstil – framförallt under sommaren.

Syrierna bär ofta samma kläder två eller tre dagar i följd. De bär ofta bara sina finaste kläder när de är utanför hemmet och kläderna är alltid rena och välstrukna. Nyanlända flyktingar kommer att vilja ha tillgång till ett strykjärn och en strykbräda.

BETALNING PÅ RESTAURANGER. Syrierna delar inte på notan när de besöker en restaurang. En person i sällskapet – oftast den äldsta eller mest förmögna mannen – betalar vanligtvis hela notan. Syrierna måste lära sig seden att dela notan i de länder där detta är vanligt.

Källor

Agency for Cooperation and Development, Japan Emergency NGO, United Nations Children Fund, & Oxfam (november 2013). WASH sector knowledge, attitudes and practices survey in Za'atari refugee camp. Hämtad från ReliefWebs webbplats: <http://reliefweb.int>

Ball, W. (1997). Syria: A historical and architectural guide. London, Storbritannien: Melisende.

Central Intelligence Agency (datum saknas). Syria (CIA World Factbook). Hämtad från <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

Crisp, J., Garras, G., McAvoy, J., Schenkenberg, E., Spiegel, P. och Voon, F. (juli 2013). From slow boil to breaking point: A real-time evaluation of UNHCR's response to the Syrian refugee emergency (PDES Report). Hämtad från UNHCR:s webbplats: <http://www.unhcr.org>

Dalrymple, W. (2012). From the holy mountain: A journey among the Christians of the Middle East. New York, NY: Vintage Books. (Ursprungligen publicerad 1997.)

Davis, N. (6 april 2014). Syrian education: Strength, weaknesses, and room for reform [bloggtext]. Hämtad från <http://intled.blogspot.com/2014/04/nikki-davis-syrian-higher-education.html>

Erllich, R. (2014). Inside Syria: The backstory of their civil war and what the world can expect. New York, NY: Prometheus Press.

Gaviak, D. (29 juli 2014). Zaatari refugee camp fertile ground for small businesses. The British Broadcasting Corporation. Hämtad från www.bbc.com/news/world-middle-east-28541909

Government of the Syrian Arab Republic, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (13 december 2013). 2014 Syrian Arab Republic humanitarian assistance response plan (SHARP). Hämtad från ReliefWebs webbplats: <http://reliefweb.int>

Haddad, B. (2012). Business networks in Syria: The political economy of authoritarian resilience. Stanford, CA: Stanford University Press.

Halasa, M., Omareen, Z. och Mahfoud, N. (2014). Syria speaks: Art and culture from the frontline. London, Storbritannien: Saqi Books.

Human Rights Watch (augusti 2014). Not welcome: Jordan's treatment of Palestinians escaping Syria. Hämtad från <http://www.hrw.org/reports/2014/08/07/not-welcome>

Irshaid, F. (4 april 2014). Anti-Syrian hostility in Lebanon spawns social media backlash. The British Broadcasting Corporation. Hämtad från www.bbc.com/news/world-middle-east-26871736

De syriska flyktingarnas syn på situationen i hemlandet

De syriska kvotflyktingarna kommer att ha olika åsikter om den politiska situationen i hemlandet. Alla kommer att vara överens om att striderna har ödelagt Syrien till ett oacceptabelt pris för vanliga människor. Utöver detta kommer flyktingarna troligen att ha någon av tre olika åsikter – de kommer att vara för Assad, mot Assad eller ambivalenta. De syrier som är för Assad kommer att stödja Assad av övertygelse, delad identitet eller av oro för familjemedlemmar som är kvar i Syrien. Gruppen som är mot Assad omfattar bland annat dem som tror på politisk frihet och/eller avskyr regimen brutalitet. Den tredje, ambivalenta, gruppen består av syrier som tidigare var mot Assad men nu har blivit osäkra angående regimen i takt med framväxten av islamsk extremism och förstörelsen i Syrien. Dessa syrier anser att oavsett hur illa livet än var i Syrien under Assad-regimen är det ännu värre nu.

De syriska kvotflyktingarnas politiska åsikter kan ge upphov till intensiva diskussioner och friktion i grupperna. Andra syrier kan ha valt att hålla sina politiska åsikter för sig själva efter att ha blivit påverkade av krisen. De som arbetar med syrier bör respektera människors personliga åsikter och inte försöka ta reda på eller dela dessa med andra.

Library of Congress (april 2005). Country profile: Syria. Hämtad från <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/profiles/Syria.pdf>

Organization for Economic Cooperation and Development, Social Institutions & Gender Index (2012). Syrian Arab Republic. Hämtad från <http://genderindex.org/country/syrian-arab-republic>

Orhan, Oytum (april 2014). The situation of Syrian refugees in the neighboring countries: Findings, conclusions and recommendations (ORSAM Report No 189). Hämtad från ORSAM:s webbplats: http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/201452_189ing.pdf

Salamandra, C. (2004). A new old Damascus: Authenticity and distinction in urban Syria. Bloomington: Indiana University Press.

United Nations Children's Fund (17–22 mars 2014). Syria crisis monthly humanitarian situation report. Retrieved from <http://childrenofsyria.info/wp-content/uploads/2014/03/UNICEF-Syria-Regional-Crisis-Humanitarian-SitRep-22-MAR-2014.pdf>

United Nations Children's Fund, World Vision, United Nations High Commissioner for Refugees och Save the Children (december 2013). Syria crisis: Education interrupted. Hämtad från UNHCR:s webbplats: http://www.unicef.org/media/files/Education_Interrupted_Dec_2013.pdf

United Nations High Commissioner for Refugees (oktober 2013). Frequently asked questions, Syrian refugees in Turkey. Hämtad från <http://www.unhcr.org/tr/uploads/root/faqenglish.pdf>

United Nations High Commissioner for Refugees (13 augusti 2014). UNHCR Turkey Syrian refugee daily sitrep. Hämtad från ReliefWebs webbplats: <http://reliefweb.int/report/turkey/unhcr-turkey-syrian-refugee-daily-sitrep-13-august-2014>

United Nations High Commissioner for Refugees (15 oktober 2014). Finding solutions for Syrian refugees, resettlement and other forms of admission of Syrian refugees. Hämtad från <http://www.unhcr.org/52b2febafc5.pdf>

United Nations High Commissioner for Refugees (27 oktober 2014). International protection considerations with regard to people fleeing the Syrian Arab Republic, Update III. Hämtad från <http://www.refworld.org/docid/544e446d4.html>

United Nations High Commissioner for Refugees & International Relief & Development (2013). Syrian refugees living outside of camps in Jordan. Hämtad från UNHCR:s webbplats: <http://www.unhcr.org/urban/>

Wedeen, L. (1999). Ambiguities of domination: Politics, rhetoric, and symbols in contemporary Syria. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Yazbek, S. (2012). A woman in the crossfire: Diaries of the Syrian revolution. London, Storbritannien: Haus.

PROJEKTLEDARE

Colleen Mahar-Piersma

REDAKTÖR

Donald A. Ranard

SKRIBENTER

Dr Rochelle Davis

Associate Professor of Cultural Anthropology
Center for Contemporary Arab Studies
Georgetown University

Raya Alchukr

Tidigare programtjänsteman vid FN, Syrien

Personal vid Resettlement Support Center
Mellanöstern och Nordafrika
International Organization for Migration

Personal vid Resettlement Support Center
Turkiet och Mellanöstern
International Catholic Migration Commission

GRANSKARE

Adrienne Fricke, JD

Syrienrådgivare

Physicians for Human Rights

Suzanne Akhras

Vidarebosättningskoordinator

Syrian American Medical Society och
grundare av Syrian Resource Network

Innehållet i den här bakgrundsinformationen har sammanställts enligt en överenskommelse som har finansierats av Bureau of Population, Refugees, and Migration vid USA:s utrikesdepartement, men representerar inte nödvändigtvis det aktuella organets policyer och har inte godkänts av den federala regeringen.

Translation has been provided in the context of the project "Strengthening the response to emergency resettlement needs" implemented by ICMC, IOM & UNHCR and co-financed by the European Commission.

